

**BOUWHISTORISCHE VERKENNING MET
WAARDESTELLING
VOORMALIGE PASTORIE**

**WINTELRE
Gem. EERSEL**

Colofon

Teksten en fotografie: [redacted] tenzij anders vermeld.
Tekeningen [redacted]

Copyright:

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de onderzoeker

Onderzoek- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Architectuur- en Cultuurhistorie.
Hageheldlaan 36
5641 GP Eindhoven
Tel.: 040 282 2132
Tel.: 06 29194404

E-Mail: [redacted]

Inhoud

o	Inhoud	2
1.	Opdracht.	3
1.1.	Wat zijn de bestanddelen van een onroerende zaak?	3
1.2.	Wat zijn monumentale zaken?	3
1.3.	De restauratieladder als heldere leidraad bij ingrepen.	4
2.	Voorwoord	5
2.1	Bescherming.	6
3.	Definities	6
3.1	Bouwhistorisch onderzoek	6
3.2	Bouwhistorische verkenning.	6
3.2	Waardestelling	6
3.3	Criteria.	6
4.	De ligging, landschappelijke situering	7
4.1	De ontwikkeling van Rooms Katholieken gebouwen	7
4.2	De situering van de pastorie.	7
4.3	Cartografische weergave van de ligging.	8
4.4	Kadastrale kaarten.	10
5.	Beschrijving pastorie op hoofdlijnen	12
5.1.	De indeling, begane grond.	14
5.2.	De indeling, verdieping.	15
6.	Nader omschrijving bouwwerk.	15
6.1	De voorgevel (noordgevel).	15
6.2	De achtergevel (zuidgevel).	16
6.3	De linker zijgevel van de pastorie (oostgevel).	17
6.4	De rechter zijgevel van de pastorie (westgevel).	17
6.5	De voorgevel van het koetshuis.	18
6.6	De voorgevel van de linker aanbouw.	19
6.7	De rechter zijgevel van het koetshuis.	19
6.8	De achtergevel van de linker aanbouw.	20
6.9	De linker zijgevel van de linker aanbouw.	20
6.10	De gevel aan de binnenplaats van de linker aanbouw.	20
6.11	De achtergevel van het koetshuis.	21
6.12	De gevel van het koetshuis aan de binnenplaats.	21
6.13	De achtergevel van de centrale uitbouw.	22
6.14	De zijgevels van decentrale uitbouw.	22
7.	Nader omschrijving van de binnenruimten.	23
7.1.	De kelder.	23
7.2.	De gang, de entree.	24
7.3	De ontvangstkamer.	26
7.4	De keuken.	26
7.5	De eetkamer.	27
7.6	De salon.	27
7.7	De vergaderruimte.	28

7.8	De studeerkamer.	28
7.9	De trap naar de verdieping.	29
8	De verdieping.	30
8.1	De overloop.	30
8.2	Slaapkamer 1.	30
8.3	Slaapkamer 2	
8.4	Slaapkamer 3	
8.5	Slaapkamer 4.	
8.6	De badkamer	
8.7	Het toilet	
8.8	De kastruimte	
9.	De zolder	
10.	Het aangebouwde koetshuis	
10.1	Het interieur van het koetshuis	
10.2	De uitbouw aan de pastorie (tochtportaal)	
11.	Het linker bijgebouwtje	
12.	De constructie van de pastorie	
12.1	De constructie van het koetshuis	
13.	De cultuurhistorische waarden.	

1. De opdracht

De opdracht voor dit onderzoek met waardenstelling is verstrekt door architectenbureau ir. Herman Sengers, te Bergeijk.

Deze heeft van [REDACTED] de opdracht om een plan te ontwikkelen voor het hergebruik van de voormalige pastorie te Wintelre en het toevoegen van een aantal woningen op het perceel achter de pastorie gelegen.

Het betreft de voormalige Rooms Katholieken pastorie van Wintelre gemeente Eersel.

Bijzonder aan deze opdracht is, dat deze pastorie het resultaat is van een grootscheepse verbouwing en uitbreidingen van een eerdere pastorie op die locatie. Door destijds gebruik te maken van delen van de oude pastorie kon men op bouwkosten sparen, die hierdoor geïnvesteerd konden worden in de bijzondere vernieuwbouw. Heel bijzonder is dat er op grote schaal decoratieve elementen in zijn verwerkt. Het zijn deze elementen die met de grootste zorg in stand gehouden moeten worden.

Naast de wenselijkheid om een dergelijk rapport op te stellen bij elke functieverandering, is het bij het wijzigen van een beschermd monument noodzakelijk. De kosten van een dergelijk rapport verdient men terug omdat het rapport de werkzaamheden van de architect verlicht en vereenvoudigt. Er wordt mee voorkomen dat ogenschijnlijk onbelangrijke zaken verdwijnen omdat ze in de optiek van de expert, in tegenstelling van de architect wel van groot cultuurhistorisch belang kunnen zijn. Daarnaast informeert het rapport de rijksdienst en monumentencommissie omtrent de bestaande situatie, die het rapport als toetsingsinstrument gebruiken.

De kernvraag waarop dit rapport antwoord geeft is dan ook, wat de cultuurhistorische waarde is van de onderdelen van dit gebouw. De zogenaamde redengevende beschrijving geeft bij bijna alle monumenten hierop geen antwoord. De oorspronkelijke functie van de redengevende beschrijving was om aan te duiden om wat voor soort gebouw het ging; was het een herenhuis met lijstgevel of een herenhuis met een tuitgevel, etc. Maar de redengevende beschrijving gaf geen waardering van de onderdelen.

Wat is precies beschermd? Bij gebouwde monumenten is altijd de gehele onroerende zaak beschermd, dus van buiten (exterieur) en van binnen (interieur). Alle onderdelen (bestanddelen) van de onroerende zaak maken deel uit van het rijksmonument. Dit is automatisch het geval, dus het is niet nodig dat ze allemaal zijn opgesomd in de registeromschrijving.

1.1. Wat zijn de bestanddelen van een onroerende zaak?

Een bestanddeel van een onroerende zaak is ieder onderdeel dat duurzaam met het onderdeel is verbonden. Het bestanddeel kan niet zomaar uit de onroerende zaak worden gehaald omdat schade ontstaat of omdat de onroerende zaak dan minder goed bruikbaar is. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval bij een deurklink. Deze kan zonder schade worden verwijderd, maar de deur kan men niet meer open. Andere voorbeelden van bestanddelen zijn:

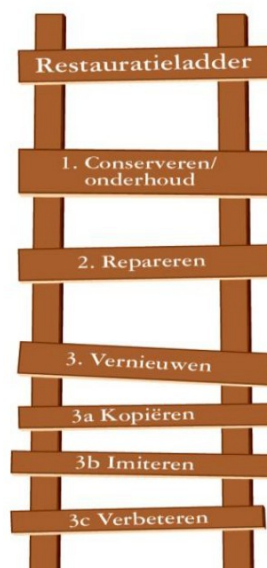
- Fundering en kelders
- Gevels en gevelonderdelen, b.v. stoep, trap, bordes glas-in-lood ramen, etc.
Draagconstructies zoals balklagen en kapconstructies;
- Dakbedekking;
- Binnenmuren, bijv. van hout, steen of ander materiaal. Interieur, bijv. plafond, wandafwerking, vloeren, trap, deur schouw vast meubilair
- Uitbouw, ook als deze is gemaakt na de aanwijzing als rijksmonument.

1.2. Wat zijn monumentale waarden?

Bij het rijksmonument kan een lange omschrijving staan die een samenvatting geeft van de monumentale waarden van het rijksmonument. Die waarden zijn de reden waarom een onroerende zaak is beschermd als rijksmonument. In lang niet alle gevallen zijn die waarden vermeld en waar ze wel vermeld zijn, is het geen volledige opsomming. De aanwezige monumentale waarden vormen wel de basis, waarop een verbouwings- of restauratieplan van een monument, wordt getoetst. Het daarom noodzakelijk om hier verder een dergelijk onderzoek naar te laten doen.

1.3. De restauratieladder als heldere leidraad bij ingrepen.

De restauratieladder biedt monumenteigenaren, opdrachtgevers, adviseurs, architecten en aannemers een heldere leidraad voor het maken van de juiste keuzes bij de ingrepen. De restauratieladder is gebaseerd op het Charter van Venetië, het handvest voor het behoud en restauratie van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Het bouwhistorisch onderzoek naar de monumentale waarden van het gebouw vormt de basis bij het maken van keuzes voor ingrepen.

Het onderzoek is non-destructief uitgevoerd.

2. Voorwoord.

In 2014 schreef het Monumentenhuis Brabant dat sinds 2000 ongeveer 40% van het cultuurhistorisch agrarisch erfgoed gesloopt of onoordeelkundig verbouwd is. De leemte aan kennis en inzicht is dan ook een van de redenen voor het opstellen van cultuurhistorische onderzoeksrapporten waarin de waarden en betekenis van de bestaande bebouwing wordt vastgelegd. Hiermee wordt getracht te voorkomen dat architecten cultuurhistorisch belangrijke delen amoveren.

Genoemde pastorie is als rijksmonument beschermd. Het doel van de bescherming is de instandhouding van de pastorie. Dat wat eventueel reeds gesloopt is kan als inspiratiebron fungeren.

Door verschillende sociale en beleidsmatige ontwikkelingen worden een groot aantal religieuze gebouwen bedreigd met leegstand, wat kan resulteren in de verloedering van omgeving. De provincie Noord-Brabant stelt als voorwaarde voor woningsplitsing dat de cultuurhistorische waarden van gebouw en omgeving in stand dienen te blijven.

Om op basis van “best practice’s” te kunnen bijdragen aan de vastgelegde beleidsdoelstellingen met betrekking tot het monumenten beheer.

Om de cultuurhistorische waarden in stand te houden, moeten deze zowel bij de architect voor het maken van een bouwplan voor de pastorie als bij de bouwplan toetsers bekend zijn. Een onderzoek naar de cultuurhistorische waarden dient derhalve door een onafhankelijk deskundig te worden uitgevoerd. Daarnaast informeert het de eigenaar van een object over de waarde en betekenis van het object.

Een gebouw kun je vergelijken met een mens. Een oud, versleten en getekend mens door wat hij heeft meegemaakt, wordt pas boeiender wanneer je naar zijn verhaal luistert. Bouwhistorisch onderzoek is de kunst en kunde van het lezen van het in stenen vertaald verhaal van het gebouw en zijn omgeving. Het bouwhistorisch onderzoek dient derhalve objectief door een ter zake deskundige en niet door een architect te worden uitgevoerd. Het verhaal onderbouwt en toont de waarde van de afzonderlijke delen, de afzonderlijke ruimten en het geheel aan.

Het bouwhistorisch onderzoek moet de architect de informatie verschaffen om samen met de eigenaar, tot verantwoorde restauratie en/of functionele aanpassingsoptie te komen.

Het bouwhistorisch onderzoek vormt tot op zekere hoogte een onderdeel van de beheersplannen, die moeten worden opgemaakt. In het kader van de beheersplannen moet in deze de ontstaansgeschiedenis en de ontwikkeling van het Rooms Katholieken geloof worden weergegeven. Een getekende weergave verdient aanbeveling, naast de noodzaak van een in kleur uitgedrukte waardering van de onderdelen. De hulp van natuurwetenschappen zoals dendrochronologisch, C-14 datering en luminescentiedatering onderzoek zijn niet aan de orde. In deze is een stabiliteitsonderzoek en kleurenonderzoek te adviseren.

Een traditionele pastorie is het geheel van woning of woongebouw, in deze voorzien van een paardenstal met koetshuis, deze rekent men ook tot onderdeel van de pastorie.

Omdat vroeger gebouwd moest worden met materialen welke plaatselijk gevonden werden, is een grote verscheidenheid aan vormgeving en constructies ontstaan.

Daarnaast hebben de beschikbare financiële middelen wellicht de grootste invloed gehad op de vormgeving van de pastorie.

Om zinvol iets over een pastorie te schrijven of lezen dienen we de bovengenoemde aspecten in het achterhoofd te houden. Een verbouwing of herbestemming dient duidelijk tegen de bovengenoemde achtergrond beoordeelt te worden.

2.1. Bescherming.

De onderhavige pastorie is als rijksmonument beschermd.

3. Definities.

3.1 Bouwhistorisch onderzoek.

Bouwhistorisch onderzoek omvat het zoeken naar alle relevante gegevens, en de analyse en interpretatie daarvan, die kunnen leiden tot de beschrijving van de bouw en gebruiksgeschiedenis van bouwwerken of structuren.

De belangrijkste conclusies over het bouwwerk of structuur zelf, worden getrokken uit de bouwmassa, de indeling, de gevels, de constructie, de toegepaste materialen, de bewerking van de materialen en de afwerking van het interieur, details, met inbegrip van de wijzigingen, alle sporen en toevoegingen.

Uit het voorhanden zijnde kaartmateriaal kunnen eveneens bouwhistorische conclusies worden getrokken. Ook kan een opmeting van het object onderdeel vormen van de documentatie.

Het doel van bouwhistorisch onderzoek is:

- de documentatie van bouwwerken en structuren;
- bouwhistorische waardenstelling van bouwwerken en structuren, ten behoeve van een beter begrip als voorbereiding van planontwikkelingen;
- een basis te leveren voor een verantwoorde advisering bij verbouwingen;
- vergroting van kennis van de geschiedenis en betekenis van het bouwen en werken in het verleden.

3.2. Bouwhistorische verkenning.

Een bouwhistorische verkenning is de lichtste vorm van een bouwhistorisch onderzoek. Dit onderzoek bestaat uit een kort onderzoek van object, en een beperkt onderzoek naar oude kaarten. De opdracht tot het onderhavige onderzoek is een licht onderzoek of te wel een bouwhistorische verkenning.

3.3. Waardestelling.

De waardenstelling is een vergelijking en weging van de waarden van een bouwwerk of structuur, en wel in relatie tot soortgelijke bouwwerken of structuren op landelijk, regionaal of op plaatselijk niveau. Daarnaast vindt er een weging van de onderdelen van een bouwwerk plaats. Deze waardenstelling is alleen toepasbaar voor het betreffende bouwwerk. Het doel van deze waardenstelling is het bepalen van het 'relatieve' belang van de monumentale waarden van de onderdelen van het bouwwerk.

3.4 Criteria.

Een bouwhistorische waardenstelling wordt vastgesteld aan de hand van criteria, die door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg zijn opgesteld voor het MSP (Monumenten Selectie Project) Deze criteria vormen een uitwerking van de tekst van de Monumentenwet 1988, die de begrippen 'cultuurhistorische waarden', 'schoonheid' en 'betekenis voor de wetenschap' kent.

Cultuurhistorische waarden, architectuur- en bouwhistorische waarden, en ensemblewaarden (samenhang) en stedenbouwkundige waarden.

Bij de presentatie van de gegevens wordt in de regel onderstaande hoofdindeling toegepast;

- Context: stedenbouwkundige of landschappelijke situering
- Exterieur bouwmassa en gevels;
- Constructie, kelder, draagconstructie en kapconstructie;
- Interieur per bouwlaag: indeling, bouwkundige elementen, interieurafwerking;
- Andere historische aspecten;

4. De ligging, stedenbouwkundige situering.

4.1. De ontwikkeling van de Rooms Katholieken gebouwen.

De pastorie is gelegen in Wintelre in zuidoost Noord-Brabant. Meer recentelijk (1997) werd Wintelre toegevoegd aan de gemeente Eersel. Tevoren behoorde het toe aan de gemeente Vessem, Wintelre en Kneghel. Wintelre is een van de “Acht Zaligheden”, een groep dorpen in de Brabantse Kempen. De naam Wintelre is een verbastering van Winterle en Winterlo. Velen spreken echter over Wintersel i.p.v. Wintelre. Bijzonder aan Wintelre is dat het een klein dorp is gebleven. Na de Romeinse tijd was er bijna geen bewoning meer maar na 550 werd het gebied door Franken bevolkt en in het begin van de 8^e eeuw predikte de heilige Willibrordus in deze regio waarna het gebied gekerstend werd. Wintelre had aanvankelijk geen kerk maar een Mariakapelletje dat als kerk fungeerde. Omstreeks 1570 werd Wintelre min of meer een zelfstandige parochie met een kerkje dat gewijd werd aan Heilige Willibrordus. In 1648 werd de kerk genaast door de protestanten. De parochies van Vessem, Wintelre en Kneghel waren hulpparochies van Oirschot. In 1649 veranderde dat grondig, doordat het Oirschots kapittel door de State Generaal werd geconfisqueerd met al zijn inkomsten, met name de tiende van Oirschot, Vessem en Wintelre. De tienden van Kneghel waren reeds eerder afgestaan aan de Leuvense universiteit. Een groot deel van oostelijk België en de huidige provincie Noord-Brabant en Limburg praktisch behoorden helemaal tot de civitas en dus het bisdom Tongeren, later Maastricht en weer later tot Luik. Sindsdien hebben de katholieken van Vessem, Wintelre en Kneghel op andere, moeilijke en improviserende wijze hun parochie moeten financieren terwijl ze toch de tienden aan het genaaste kapittel moesten doorbetalen en verdween de sterke band met Oirschot.

De katholieken van Wintelre namen in 1672 een schuurkerk in gebruik. In 1822 bouwden de katholieken een nieuwe kerk, welke in 1858 aan de westzijde een neogotische toren kreeg, ontworpen door [REDACTED]. Deze kerk werd in 1932 gesloopt, maar de toren was toen al deel geworden van de in 1931 nieuw gebouwde Sint Willibrorduskerk.

4.2. De situering van de pastorie.

Wintelre ligt te midden van het agrarisch, soms kleinschalig gebied. In het oosten hiervan stroomt de Bruggenrijt en daar weer ten oosten van ligt het vliegveld Welschap, thans Eindhoven Airport genoemd. Naar het noorden toe wordt het landschap grootschaliger en gaat over in meer recente heide-ontginningen. Verder naar het westen ligt de Straatse Heide, een naaldhout gebied met enkele heidevelden. Ruim een kilometer ten zuidwesten van het dorp ligt de Buikheide, een bosgebied van ruim 500

hectare, met daarin het natuurreservaat Groot- en Kleinmeer, bestaande uit twee vennen met bijzondere plantengroei.

4.3. Cartografische weergave van de ligging.

Afb. 1. De militaire topografische kaart uit 1850. Bij pijl de toenmalige kerk.

De oudste cartografische weergave waarop Wintelre met zijn toenmalige wegenstructuur op is afgebeeld dateert uit 1850. Daarna verandert er een groot aantal jaren niets aan deze kaarten.

Afb. 2. De militaire topografische kaart uit 1875. Bij pijl de toenmalige kerk. De pastorie is nog niet herkenbaar.

Na 1901 worden de kaarten beter leesbaar gemaakt door het in kleur afdrukken van de kaarten. Niet altijd gelukt het om ook de aansluitende kaarten in een zelfde kleurintensiteit weer tegen. De kaarten waarop Wintelre is afgebeeld is een voorbeeld daarvan. Ook kent de aansluiting geen overlapping om alle zaken goed te kunnen waarnemen. Bovendien moet worden opgemerkt dat er tussen een waarneming ter plaatse en de verwerking op een kaart, vele jaren verschil kunnen zitten.

Afb. 3. De militaire topografische kaart uit 1901. Op deze kaart is de ligging van de pastorie voor het eerst wel herkenbaar. (pijl)

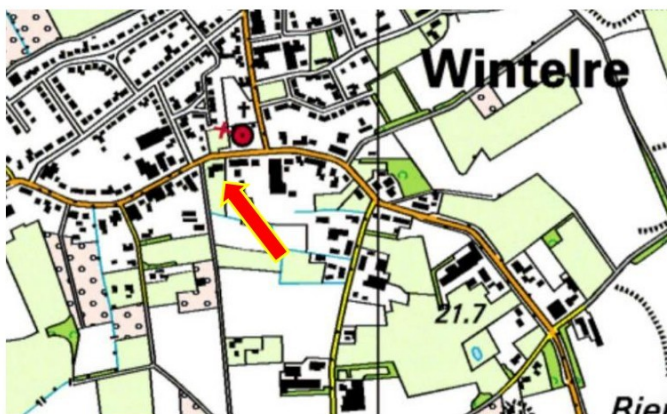
Afb. 4. De militaire topografische kaart uit 1950. Deze kaart toont veel gebreken. De pastorie niet herkenbaar en ook de overige bebouwing ten oosten van de pastorie is niet getekend.

Het vervaardigen van militaire kaarten werd na de tweede wereldoorlog vooral vanuit de optiek van het militair gebruik herstart. Vandaar dat de kaarten aan kwaliteit de eerste jaren na 1946 hebben ingeboet.

Afb. 5. De militaire topografische kaart uit 1975. Deze kaart toont de pastorie (rode pijl) heel herkenbaar maar vooral ook de omgeving waaraan bijzonder veel bebouwing is toegevoegd. Onderdoorgang beekje aangegeven met gele pijl.

De kaart uit 1975 toont naast de toegenomen bebouwing ook grote bomen die met een zwart stip zijn aangegeven. Ook zien we dat het perceel waarop de pastorie staat een onderverdeling heeft. Ook is op deze kaart een beekje zichtbaar. De percelen tussen de Groenstraat en het weggetje rechts van de pastorie raken hun overvloedig water naar de Groenstraat en het weggetje kwijt. Op de kaart uit 2000 is dat duidelijker herkenbaar.

Afb. 6. De militaire topografische kaart uit 2000. Deze kaart toont niet alleen de bebouwing duidelijk maar ook is het grondgebruik weer gegeven. In groen de weidegronden en in wit de akkergronden of tuinen. Verder ontbreekt de aanbouw aan de pastorie aan de oostzijde.

Het ontbreken van de aanbouw bij de pastorie geeft aan dat die op het moment van de waarneming nog niet gebouwd was.

Afb. 7. De militaire topografische kaart uit 2000. Deze kaart toont alle wenselijke details van de bebouwing en het grondgebruik.

De toepassing van luchtfoto's heeft voor een enorme kwaliteitsverbetering gezorgd. Ook het medegebruik van de kaarten voor veel disciplines heeft dat gevolg gehad.

4.4. Kadastrale kaarten

Deze kaarten verschaffen belangrijke aanvullende informatie. De kaarten zijn in eerste instantie bedoeld om rechtvaardig belasting te innen. Dat impliceerde dat niet alleen de gebouwen nauwkeurig werden opgemeten maar ook alle afzonderlijke percelen werden opgemeten en het gebruik ervan werd geregistreerd. Voor het verschillende grondgebruik waren verschillende belasting tarieven.

Bijzonder is niet alleen dat de oudste kaart waarop de pastorie is afgebeeld de kadastrale kaarten zijn, t.w. het verzamelblad en het minuutplan, maar ook het feit dat er uitsluitend door die dienst gebruik van gemaakt werd. Militaire kaarten zouden immers voor een belangrijke verbetering hebben kunnen ondergaan.

Afb. 8. Gedeelte van het Kadastraal verzamelplan uit 1811-1931.

De informatie die het verzamelplan verschaft is beperkt. Het verdeelt de gemeente in secties en geeft de belangrijkste structuurlijnen weer.

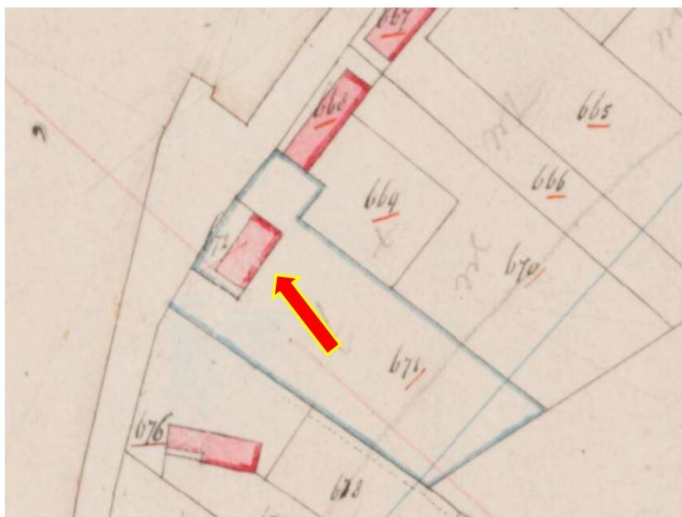
Een minuutplan geeft één sectie gedetailleerd weer.

Afb. 9. Het Kadastraal minuutplan uit 1811-1931. Met daarop de sectie D.

Bij het tekenen van het minuutplan is telkens gekeken naar een praktische tekenblad vulling waarbij het noorden vaak niet naar boven getekend is. In deze situatie is het noorden ongeveer 45° naar links gekanteld.

In detail ziet men op het minuutplan de pastorie onder nummer D 672 weergegeven en het perceel onder nummer D 671, omschreven als moestuin.

Afb. 10. Detail van het Kadastraal minuutplan 1811-1931 met het in blauw getekende perceel en de eerdere pastorie.

Opmerkelijk aan het minuutplan is de blauwe omkadering van het betreffende perceel. Deze blauwe aanduiding doet denken aan een slootje dat de erfgrans markeert. Omdat er ook een heel dunne blauwe en rode lijnen op dit plan zijn gebruikt, is de interpretatie van een slootje onwaarschijnlijk. Verder valt op dat de pastorie slechts één rechthoekig gebouw betrof. De aanbouwen die thans de pastorie inklemmen van na 1830 dateren. Het was reeds bekend dat de huidige pastorie dateert uit 1858.

Afb. 11. Recente luchtfoto met het in blauw getekende perceel en de pastorie, met links en rechts de huidige aanbouwen.

5. Beschrijving pastorie op hoofdlijnen.

De pastorie is begin 19^e eeuw gebouwd (waarschijnlijk in 1837) en in 1858 in een neoclassicistische stijl omvangrijk aangepast. Op de kadastrale kaart is de situatie van voor 1858 weergegeven. Daarbij betrof het enkel een rechthoekig gebouw. Thans zijn aan weerszijde en centraal tegen de achtergevel, bouwlichamen aanwezig.

De huidige pastorie is op een terp gelegen en heeft een verdieping onder de kap welke op een hoge borstwering geplaatst is. De aanbouwen links en rechts zijn een stuk lager gelegen en hebben ook een veel lager dak. De westelijke aanbouw heeft een directe

verbinding met de hoofdmassa en de meer recentelijk toegevoegde oostelijke vleugel heeft geen rechtstreekse verbinding met de pastorie. De centraal gelegen aanbouw tegen de achtergevel betreft enkel een tochtportaal.

Afb. 12. De voorgevel van de pastorie met de westelijke aanbouw, de oostelijke aanbouw ligt verder terug waardoor deze buiten het beeld van de camera viel.

Afb. 13. Foto van de achtergevel met de drie later toegevoegde aanbouwen.

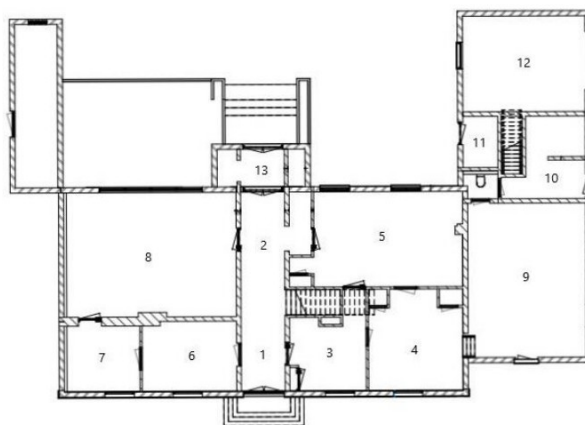
De pastorie is voorzien van een zadeldak gedekt met Penrhyn natuurleien voorzien van afgeschuinde hoeken, centraal is een klokkentorentje op de nok geplaatst. Beide topgevels steken boven het dakvlak uit en zijn ter plaatse van de nok, voorzien van een schoorsteen. De westelijke aanbouw is eveneens voorzien van een zadeldak echter gedekt met gesmoorde kruispannen. Ook hier zijn de topgevels boven het dakvlak opgetrokken. Op het gevelvlak van deze aanbouw was aan de oostzijde een schoorsteen geplaatst die thans verwijderd is. De oostelijke aanbouw heeft een plat dak dat over de gevels uitkraagt. De bovenstaande foto (Afb. 13) toont het hoogteverschil van de pastorie dat middels vier treden vloeiend overgaat in het terrein achter de pastorie. Aan de westzijde loopt het terrein af naar het niveau van het weggetje. Aan de oostzijde is een terras op het vloerniveau van de pastorie. Verder geeft deze foto duidelijk weer dat de gevel in delen met lichte vlekken heeft. Deze lichtere vlekken tonen geveldelen die meer recent gepleisterd zijn. Dat is bij de ramen, die waarschijnlijk de oorspronkelijke vervingen. Ook de grote pui aan de oostzijde van de centrale uitbouw is een vervanging van de twee ramen die hier na 1858 gezeten hebben. Bij het beschouwen van de pastorie is het goed te bedenken dat de eerdere pastorie veel minder hoog was dan de huidige.

Dat is goed afleesbaar aan de westelijke topgevel. Hierop is de fundering van de pastorie niet berekend en toont dan ook veel scheuren.

Afb. 14, 15 en 16. Foto 14 langsgevel van de westelijke aanbouw, met de gemarkeerde verhoging, foto 15 eindgevel met herkenbare verhoging en foto 16 verhoging strokend met bovenzijde raam en deur gelijk de oostzijde.

5.1. De indeling, begane grond .

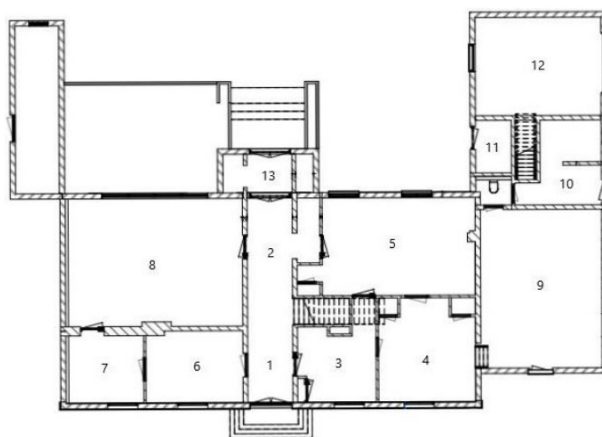
1. Entree	7. Studeerkamer
2. Verlengde entree	8. Salon
3. Ontvangskamer	9. Kamer kapelaan
4. Woonkeuken	10. Entree
5. Eetkamer	11. opslagruimte
6. Vergaderkamer	12. Slaapkamer kapelaan
	13. Tochtprtaal met W.C.

Afb. 17. Begane grond (tekening architectenbureau)

Het belangrijkste uitgangspunt bij het ontwerp van deze aangepaste pastorie was symmetrie. De in 1858 geheel vervangen voorgevel toont dat door de plaatsing van de voordeur en de ramen ter weerszijde van de deur.

Achter deze voordeur loopt een gang recht naar de achtergevel en vervolgens door het later toegevoegde tochtportaal, naar buiten. Rechts van deze gang is een ontvangstkamer en daarachter is de keuken. Vanuit de keuken kan men naar de eetkamer welke aan de achterzijde gelegen is. Ook is het mogelijk om met een trapje met vier treden naar de lager gelegen kamer de kamer en woongedeelte van de kapelaan te betreden. Aan de linkerzijde zijn twee kamers gelegen welke in deze omschrijving als vergader- en studeerkamer zijn genoemd. Vanuit de entree kan men via een rechte steektrap de verdieping bereiken. Achter in de gang is aan de linkerzijde een deur naar de salon en rechts is een opening gemaakt met een portaaltje naar de eetkamer. In het aangebouwde tochtportaal is aan de rechterzijde een toilet. Links is een garderobe ruimte.

6.1. De indeling, verdieping .

1. Entree	7. Studeerkamer
2. Verlengde entree	8. Salon
3. Ontvangstkamer	9. Kamer kapelaan
4. Woonkeuken	10. Entree
5. Eetkamer	11. opslagruimte
6. Vergaderkamer	12. Slaapkamer kapelaan
	13. Tochtportaal met W.C.

Afb. 18. Verdieping (tekening architectenbureau)

6. Nader omschrijving bouwwerk.

Bij deze beschrijving is bij het gebruik van links en rechts uitgegaan van het zicht vanaf de straat, respectievelijk oost- en westzijde. Voor en achter zijn de noord en zuidzijde.

6.1. De voorgevel (noordgevel).

Afb. 19. Voorgevel.

De voorgevel is symmetrisch ingedeeld met, centraal een dubbele deur en links en rechts twee hoge empire schuiframen. Deze ramen zijn zeer bijzonder omdat het een combinatie is van hout en staal. De roeden zijn namelijk met T profielen uitgevoerd. Omdat ramen in gebouwen bijna even gemakkelijk vervangen worden als een schilderij

Afb. 20 en 21 Empire-schuifraam

aan een muur, zijn dergelijke ramen zeldzaam en derhalve van hoge waarde. (bij het kasteel in Geldrop, en in Haarlem heb ik dergelijke ramen ook kunnen fotograferen). De gevel is voorzien van een blauwgrijs geschilderde gepleisterde plint die aan de bovenzijde aansluit tegen de gevel-brede hardstenen lekdorpel. Aan de bovenzijde wordt de gevel afgesloten met een brede gepleisterde lijst die centraal overgaat in een timpaanvorm. Deze lijst is in een lichtgele kleur geschilderd. Centraal is onder deze timpaan een rondvenster links en recht vergezeld van een half rond venster. Een overkragende goot achter een brede lijst sluit de bovenzijde van deze gevel af. Het dakvlak gedekt met paars grijze Penrhyn natuurleien voorzien van afgeschuinde hoeken, centraal is een klokkentorentje op de nok geplaatst. Een windvaan met het jaartal 1837 is op het torentje geplaatst. Beide eindgevels zijn boven het dakvlak opgetrokken en zijn voorzien van een schoorsteen. In het dakvlak zijn twee kleine gietijzeren dakvenster opgenomen.

6.2. De achtergevel (zuidgevel).

pastorie.

Afb. 31. De achtergevel van de

De achtergevel heeft naar alle waarschijnlijkheid een symmetrische indeling gehad. Thans is de achtergevel voorzien van een centraal geplaatste aanbouw, zijnde een tochtportaal. Links daarvan twee empire-schuifvensters. Rechts een meer recente grote gedeelde pui. De gevel eindigt aan de bovenzijde met een rechte bakgoot.

Afb. 32. Achtergevel met daarop twee vensters

Deze goot wordt op twee plaatsen onderbroken door smalle vensters die op deze gevel geplaatst zijn. Boven de vensters zijn zadeldakjes geplaatst die op het dakvlak aansluiten. Het dakvlak is iets onder de nok voorzien van twee gietijzeren dakramen en over de nok is het eerder genoemde klokkentorentje geplaatst.

6.3. De linker zijgevel van de pastorie (oostgevel).

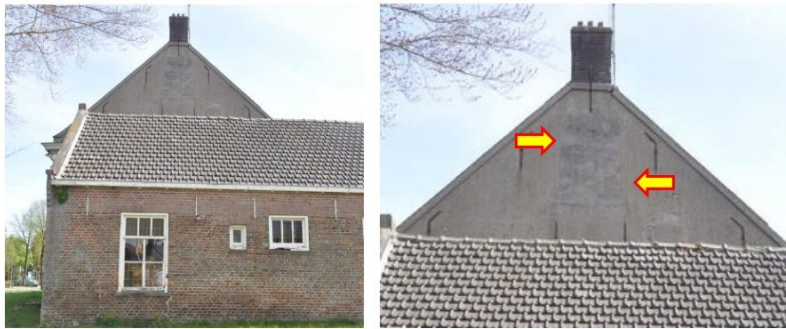

Afb. 25. De gepleisterde linker zijgevel.

De linker zijgevel is geheel gepleisterd. Twee T-Venster zijn op de verdieping in de gevel opgenomen. Het bovenlicht bestaat uit een vaste ruit. De draaiende delen van deze vensters wijken iets af van het type venster aan de rechterzijgevel. Bij de venster aan de rechter zijgevel is een lat over de naad tussen de vensters aangebracht. Verder zijn bij deze gevel op de verdiepingshoogte vier balklaagankers en langs de daklijn zes gordingankers toegepast. Net onder het vloerniveau zijn aan de rechterzijde drie ventilatieopeningen aangebracht.

6.4. De rechter zijgevel van de pastorie (westgevel).

De rechter zijgevel van de pastorie wordt voor het overgrote deel gemaskeerd door de aanbouw. Deze gevel is gepleisterd. In de topgevel (boven de aanbouw uitstekend) zijn in het midden sporen zichtbaar van een venster dat op die plaats gezeten heeft.

zijgevel met in de top sporen van een venster.

Afb. 27. en 28. De rechter

Afb. 29. Venster op verdiepingshoogte.

Naast de bouwsporen van het venster in de topgevel (zolder) zijn er ter hoogte van de verdieping twee vernieuwde T-vensters. De vleugels van deze vensters draaien naar buiten.

6.5. De voorgevel van het koetshuis.

De aanbouw rechts van de hoofdbouw was zeer waarschijnlijk een koetshuis. In het pleisterwerk aan de voorgevel tekent zich centraal een segmentvorm af van een eerdere dubbele deur.

Voor het overige is deze gepleisterde gevel voorzien van een blokmotief en een eveneens gepleisterde plint.

aanbouw. Op foto rechts de segmentboog met pijlen aangegeven.

Afb. 22 en 23. Rechter

Iets onder deze segmentboog is een enkele beplankte deur met bovenlicht geplaatst.

Recht boven deze deur is een venster met naar buiten draaiende stolpramen. De raamvleugels zijn aan de bovenkant met roeden voorzien van twee vierkante ruitjes. De gevel eindigt boven met een klein tuitje en heeft aan de rechterzijde een oor dat de goot maskeert.

6.6. De voorgevel van de linker aanbouw.

Deze gevel is gemetseld met machinale baksteen en plat vol gevoegd. Een platte overkragende bakgoot sluit deze gevel af. De plint bestaat uit enkele lagen trasraamklinkers middels een rollaag gescheiden van het opgaand werk. Dit laatste is uitgevoerd met gevelklinkers in waalformaat en kruisverband

Afb. 24. De voorgevel van de veel lagere linker aanbouw is geheel gesloten.

6.7. De rechter zijgevel van het koetshuis.

Afb. 30. De rechter zijgevel van de rechter aanbouw.

De rechterzijgevel van de aanbouw is gemetseld in kruisverband met handvorm bakstenen. De lagenmaat hiervan is 6,15 cm. het formaat is 22,8 -23,3 x 10,2 cm. De gevel toont vrijwel in het midden een gesloten deur waarboven een bovenlicht. Links en rechts van die deur is een klein venster opgenomen waarbij de bovendorpel op gelijke hoogte is als van het bovenlicht. Een heel klein raampje is naast het linker kleine raam opgenomen. Aan de linkerzijde van de gevel is een T-vormig schuifraam opgenomen. Geheel rechts tenslotte is een dubbele deur onder een segmentboog opgenomen. De bouwsporen die deze dubbele deur omgeven wijzen op een meer recente wijziging. Een rechte overkragende houten bakgoot sluit de gevel af. Het dak op deze aanbouw is gedekt met gesmoorde kruispannen.

6.8. De achtergevel van de linker aanbouw.

Afb. 33. Achtergevel linker aanbouw.

De achtergevel van de linker aanbouw is evenals de andere gevels van deze aanbouw in kruisverband gemetseld. Centraal is een gietijzeren zesruits stalraampje opgenomen met een naar binnen kleppend bovendeel. Twee stalen stripjes zijn tegen de gevel onder het raam bevestigd om een bloembakje in op te hangen.

6.9. De linker zijgevel van de linker aanbouw.

Afb. 26. De linker zijgevel van de aanbouw.

De linkerzijgevel van deze aanbouw bestaat uit een plint gemetseld met trasraamklinkers die aan de bovenzijde beëindigd is met een rollaag. Het opgaand werk is uitgevoerd met machinale gevelklinkers in Waalformaat in kruisverband. Een gesloten deur en een bovenlicht doorbreekt de gevel in ongelijke delen. De overkragende bakgoot sluit deze gevel in de hoogte af.

6.10. De gevel aan de binnenplaatszijde

Afb. 34. Binnenplaatsgevel linker aanbouw.

De gevel aan de binnenplaatszijde is geheel gesloten en toont op twee plaatsen bouwsporen van eerdere gevelopeningen. Deze lichter gekleurde openingen zijn in kruisverband aansluitend op het bestaande metselwerk gemetseld. Ook hier wordt de gevel aan de bovenzijde meteen rechte overkragende bakgoot beëindigd.

6.11. De achtergevel van het koetshuis.

Afb. 35. Achtergevel rechter aanbouw.

De rechteraanbouw gemetseld in kruisverband met relatief zachte handvorm bakstenen boven een basement van hardere bakstenen. De verhoging van deze gevel tekent zich duidelijk herkenbaar af. Op verdiepingsniveau zijn drie gevelankers opgenomen evenals twee gordingankers. De gevel wordt langs de daklijn met een overkragende rollaag afgedekt. Deze gevel heeft aan beide zijde een oor en een tuitje op een opklimmende overkraging. De oorlogsschade is met plakjes pleisterwerk weggewerkt.

6.12. De gevel van het koetshuis aan de binnenplaats.

De gevel aan de binnenplaats zijde van de rechteraanbouw heeft een zesruits raam en een deur. Boven de gesloten deur is een bovenlicht in het kozijn opgenomen. De gevelopeningen zijn overspannen door steens hoge strekbogen. De gevel toont twee gevelankers. Het basement van de gevel bestaat uit harder gebakken handvorm bakstenen. Het opgaand werk is met zachtere handvorm bakstenen in kruisverband gemetseld. Een rechte bakgoot op klossen sluit de gevel af. Het dakvlak is ook aan deze zijde gedekt met gesmoorde kruispannen.

Afb. 37. Achtergevel van de centrale uitbouw.

6.13. De achtergevel van de centrale uitbouw.

Afb. 38. Achtergevel van de centrale uitbouw.

De uitbouw heeft evenwijdig aan de achtergevel een centrale dubbele gesloten deur waarboven een bovenlicht. Het deurkozijn is met een steens boogstrek overspannen. Links en rechts van het genoemd kozijn is een smal hoog valraampje voorzien van een diefijzer. Ook deze raampjes zijn door een kleine steens boogstrek overspannen. Onder deze twee raampjes is een hardstenen raamdorpel aangebracht. De gevel is gemetseld in kruisverband met machinale vormbakstenen.

De bovenzijde van de gevel wordt door een rechte bakgoot op klosjes afgedekt.

6.14. De zijgevels van de centrale uitbouw.

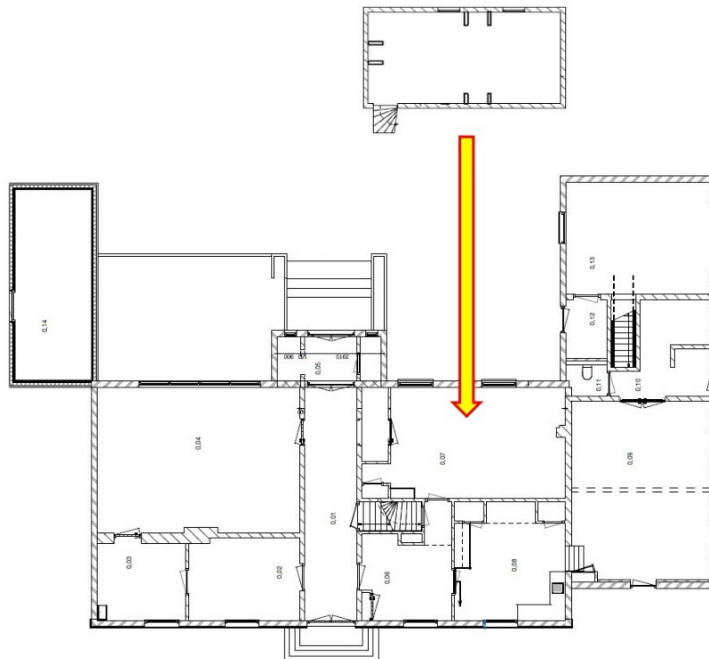
Afb. 39. Zijgevel van de centrale uitbouw.

De zijgevels van de centrale uitbouw bestaan geheel uit baksteen metselwerk, uitgevoerd in kruisverband. Deze gevels worden aan de bovenzijde beëindigd met een overkragende bakgoot op klosjes. Een schilddakje met leien dekt deze uitbouw af.

7. Nader omschrijving van de binnenruimten.

Ter voorkoming van inbraak en bewoning heeft de eigenaar van dit pand bijzondere maatregelen getroffen. Hij heeft het gehele pand vol laten zetten met tweede hands goederen. Hierdoor was het niet mogelijk ook maar een ruimte goed te fotograferen. Iedere ruimte is dan ook waar mogelijk vanuit verschillende hoeken gefotografeerd.

7.1. De kelder.

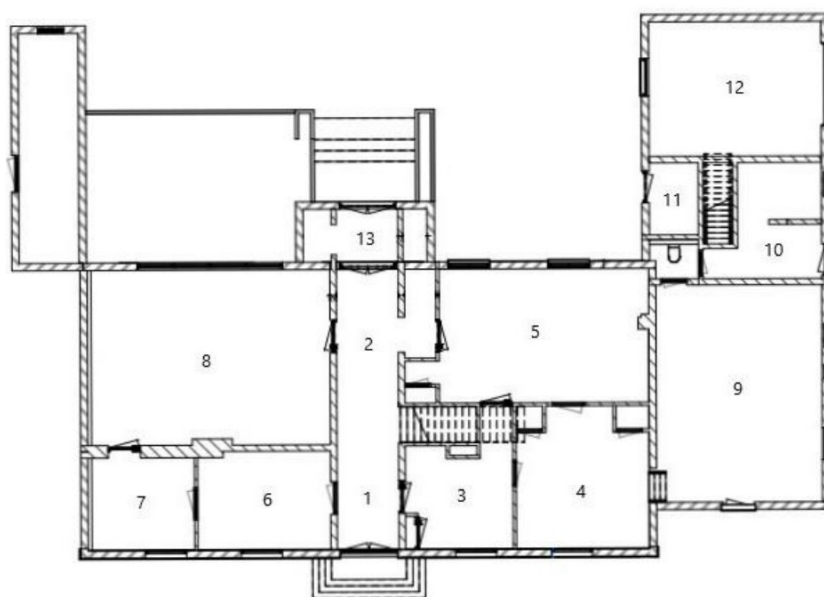
Afb. 40. Situering kelder.

De kelder is onder de zuidwestelijke hoek gelegen en is toegankelijk met een gepleisterde bakstenen trap uit de eetkamer. Hierdoor is het zeer waarschijnlijk dat de keuken en eetkamer verwisseld zijn.

Afb. 42, 42, 43. Keldertrap vanuit kelder, 42 gemetselde kasten, 43 kelderraampje.

De kelder is overspannen door een baksteen gewelf. Verder is de kelder voorzien van een kelderraampje net boven het lage maaiveld in de achtergevel. De kelderruimte is voorzien van gemetselde kastruimten.

1. Entree	7. Studeerkamer
2. Verlengde entree	8. Salon
3. Ontvangskamer	9. Kamer kapelaan
4. Woonkeuken	10. Entree
5. Eetkamer	11. opslagruimte
6. Vergaderkamer	12. Slaapkamer kapelaan
	13. Tochtprtaal met W.C.

grond

Afb. 44, De indeling begane

7.2. De gang, de entree.

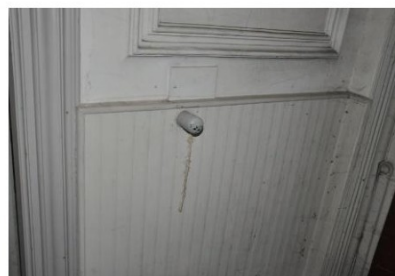
Afb. 45. De gang vanaf de voorkant naar de achtergevel.

De gang is ook in deze pastorie de meest representatieve ruimte. Dit komt tot uiting in de vloer en het stucwerk. De gepolijste vloer bestaat uit grote diagonaal gelegde hardstenen tegels in het midden afgewisseld door witte marmeren tegels. De wanden zijn opgedeeld in vakken waarbij de deuren naar de diverse ruimten binnen de beschikbare vakken geplaatst zijn. Het plafond is eveneens in vakken, aansluitend op de wanden, opgedeeld.

plafond,

Afb. 46 en 47. Vakken wand en 47

van het plafond en 49 wandvlak met lambrisering.

Afb. 48 en 49. Vakken

De bestaande lambrisering is door een meer recente betimmering vervangen. Het kan niet worden uitgesloten dat de originele lambrisering nog achter de huidige schuil gaat.

Afb. 50 en 51. De voordeur en 51 de achterdeur.

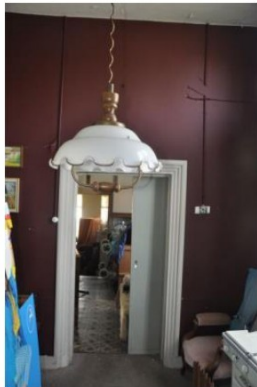
De voordeur is vrij eenvoudig, binnen zelfs saai van vormgeving het betreft de vervanging van een eerdere deur. In het bovenlicht is Christus als herder afgebeeld. De

functie van de geestelijken in de pastorie is eveneens de rol van herder die de discipelen moet leiden. Ook dit bovenlicht is een latere vervanging.

De achterdeur dateert waarschijnlijk uit de bouwtijd van de verbouwing, 1858. Hier zijn de deuren voorzien van glas-en-lood vensters. Deze venster en bovenlicht zijn voorzien van florale decoraties. De ruitjes zijn voorzien van kathedraalglas en breukrandjes zijn in geel uitgevoerd.

De buitendeur van de uitbouw is een aan de buiten zijde geheel met rabatdelen voorzien en aan de binnenzijde is de deur met plaatmateriaal afgewerkt.

7.3. De ontvangstkamer.

Afb. 52, 53 en 54. 52 de schuifdeur naar de keuken, 53 het raam, en 54 het plafond.

De ontvangstkamer heeft een vlak plafond. Omdat hier de randlijsten en decoraties ontbreken is ook dit deels gebarsten plafond deels niet authentiek. Vaste vloerbedekking en de inboedel ontnemen het zicht op de vloer. De wanden zijn gestuct en van meerdere lagen behang voorzien.

7.4. De keuken.

De keuken is voorzien van een verlaagd systeemplafond met grote platen. Tegen de binnenwand die de keuken van de eetkamer scheidt is een schouw met een eenvoudige bordenlijst. Rechts van de schouw vult een ingebouwde kast de ruimte tot de wand op. Een vrijstaande kast maskeert op de foto deze kast.

Afb. 55 en 56. 55, de schouw met bordenlijst. 56, het vernieuwde keukenblok.

Afb. 57. en 58

57, de vloertegels en 58 het systeemplafond.

De vloer is met cementtegels belegd. Er is in deze ruimte een verlaagd systeemplafond aangebracht.

7.5. De eetkamer.

Afb. 59. en 60. Eetkamer

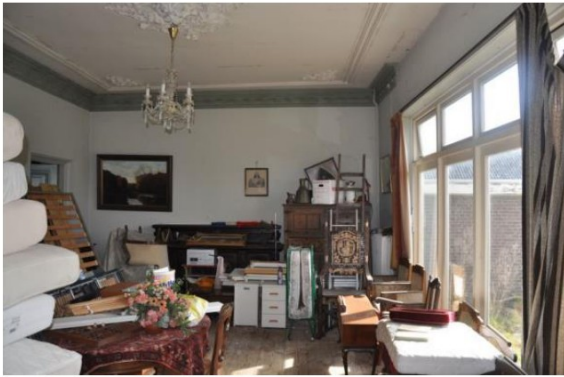
plafond en foto 60. deur naar keuken.

De eetkamer is voorzien van twee ramen op het zuiden gericht. Het plafond is in de loop der tijd aangepast en heeft daarbij de decoratieve sierranden en rozet verloren. De wanden zijn met behang afgewerkt. Ook de vloer in deze kamer is door de vloerbedekking niet zichtbaar. Vanuit deze kamer kan men een smalle zone betreden waarin een brandkast is opgenomen.

Afb. 61. en 62. De ruimte voor de brandkast rechts onder de bovenkant van de kast en foto 62 het merkplaatje av de fabrikant.

7.6. De salon.

Afb. 63. en 64. Salon met recente pui en foto 64 salon met plafond-rozet.

zicht op gang,

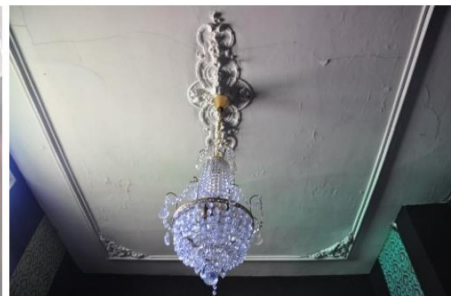
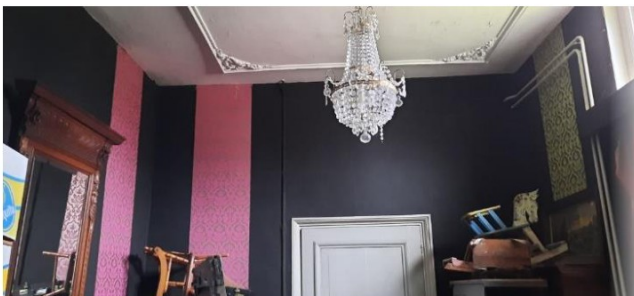
Afb. 65. en 66. Salonvloer en afb.66 Salon

Afb. 67. en 68. Salon detail van de zijkant van de schouw en foto 68 de lambriserings die vanuit de gang zich in de salon voortzet.

De salon is de meest representatieve ruimte in de pastorie. Het is een zonnige ruimte met een schitterende vloer en plafond. Van de schouw is slechts een klein deel zichtbaar.

7.7. De vergaderruimte.

Afb. 69. en 70. De vergaderruimte en foto 70 het plafond in de vergaderruimte.

De vergaderruimte heeft ook een authentiek plafond d.w.z. het plafond is voorzien van een lijst en een rozet. Deze rozet is niet rond zoals gebruikelijk maar langgerekt waardoor deze beter harmonieert met de vorm ruimte, Wat ontbreekt is de lijst die de overgang van plafond naar de wanden moet decoreren. De vloer en wanden waren niet of nauwelijks zichtbaar.

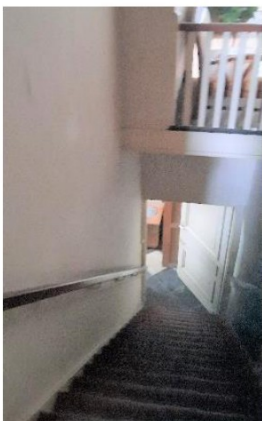
7.8. De studeerkamer.

De studeerkamer heeft het originele plafond. Dit plafond is voorzien van een platte lijst langs de wanden en een decoratief stuk in iedere hoek. Voorts is er een vaste wastafel aangebracht. De afvoer komt aan de linker eindgevel naar buiten.

Afb. 71. De studeerkamer.

7.9. De trap naar de verdieping.

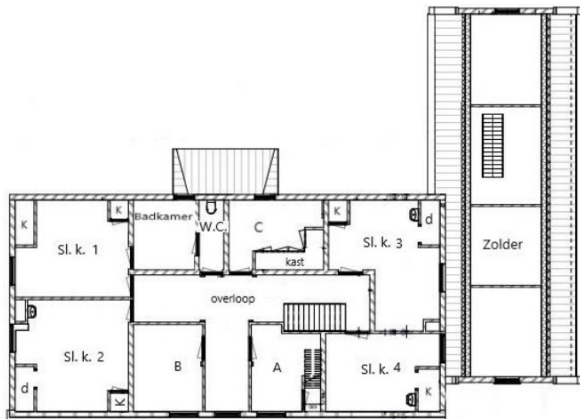

overloop.

Afb. 72. en 73. Trap en

Via een deur in de gang kan men de verdiepingstrap beklimmen. Dit is een rechte steektrap die evenwijdig aan de nok loopt. Op de verdieping is een eenvoudig hekje om het trapgat geplaatst.

8. De verdieping.

Afb. 74. Begane grond (tekening architectenbureau)

Op de verdieping zijn slaapkamers en een badkamer en toilet gecreëerd. Ook is het er een trap die naar de zolderruimte voert.

Ook de verdieping is deels voorzien van tweede hand goederen.

8.1 De overloop.

Afb. 75 en 76.

De overloop in de lengte van de pastorie en foto 76 loodrecht op de lengte van de pastorie.

De verdieping heeft een T-vormige overloop waarbij de lange as evenwijdig en onder de nok loopt en loodrecht en centraal daarop, een gang naar de voorgevel. De houten vloeren zijn belegd met vaste vloerbedekking. De wanden zijn behangen. De plafonds zijn met zachtboard betimmerd en wit geschilderd.

8.2 Slaapkamer 1.

Afb. 77. Slaapkamer met ingebouwde kast.

De slaapkamer heeft een houten vloer afgewerkt met vaste vloerbedekking. Het plafond is met gipsplaten afgewerkt en de wanden zijn behangen.

8.3 Slaapkamer 2.

Afb. 78 en 79. Slaapkamer 2 met vaste

wastafel en foto 79 kast omgebouwd tot douche ruimte.

Slaapkamer 2 is grotendeels gelijk aan slaapkamer 1, met slechts een verschil, hier is in de muurkast een douche gebouwd.

8.4 Slaapkamer 3.

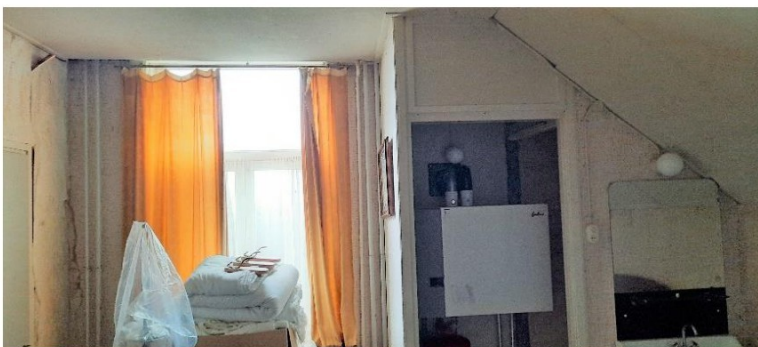

Afb. 80 en 81.

Slaapkamer 3 met vaste wastafel en foto 76 kast omgebouwd tot douche ruimte.

Slaapkamer 3 is grotendeels gelijk aan slaapkamer 2, hier is eveneens een douche in de muurkast gebouwd.

8.5 Slaapkamer 4.

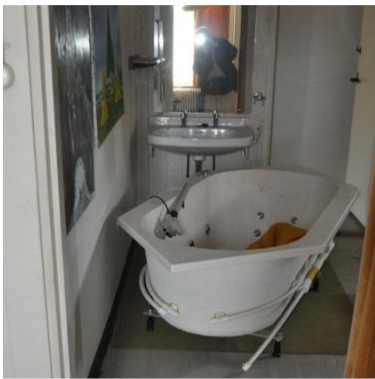
Afb. 82. Slaapkamer 4.

Slaapkamer 4 heeft de kastdeur verloren en in deze kastruimte is een verwarmingsketel geplaatst. Deze slaapkamer is kennelijk al langer als slaapkamer buiten gebruik gebleven. De wanden verliezen het behang en er is sprake van scheurvorming.

8.6 De badkamer.

Afb. 83 en 84. Badkamer met grote douchebak en een niet gemonteerd bad. Foto 84 dakkapel en doorgang naar W.C.

Afb. 85. Het niet gemonteerde bad.

De badkamer is voorzien van een zeer grote granito douchebak. De wanden boven deze bak zijn betegeld met licht crème kleurige geglazuurde wandtegels. De overige wanden zijn behangen.

Het plafond is met plaatmateriaal (zachtboard) afgewerkt en wit geschilderd. Verder is er een wastafel gemonteerd. Het ruime hoekige bad is niet gemonteerd.

8.7 Het toilet.

Afb. 86. Het toilet.

Het toilet is voorzien van twee beugels en heeft een hoog hangende stortbak.
De onbenoemde ruimte A rechts die toegang geeft tot de zoldertrap.

Afb. 87. Onbenoemde ruimte met halfrond raam.

Vanuit deze ruimte kan men met een rechter steektrap de zolderverdieping bereiken.

De wanden in deze ruimte zijn behangen. Het plafond is beplakt met rauhfaser-behang.
Aan de linkerzijde is de paneeldeur waarachter de opgang naar de zoldertrap.

De onbenoemde ruimte B links die als opslagruimte fungeert.

Afb. 88. Onbenoemde ruimte met halfrond raam.

Deze onbenoemde ruimte is eveneens voorzien van vaste vloerbedekking en wanden die behangen zijn. De schuine dakvlakken zijn afgewerkt met wit geschilderd zachtboard.

8.8 De kastruimte.

Afb. 89, 90 en 91. Kastruimte links de kasten, afb. 90 kasten en afb. 91 kast met structuur spant.

Op de verdieping is een kamer waarbij anderhalve wand van kasten is voorzien. Het dakvlak toont de oorspronkelijke kraaldelen welke over de gording en muurplaat getimmerd zijn. Ook hier is vaste vloerbedekking aangebracht. De kastdeuren zijn als triplex paneeldeuren met respectievelijk vier en twee panelen uitgevoerd.

9 De zolder.

onderbouw en afb 93. windverband en spantbeen.

Afb. 92. en 93. Zolder met toren

De zolder heeft geen gebruiksfunctie. Centraal is een onderbouw voor de klokkentoren. Het gehele dak is beschoten met verticale kraaldelen. Gezien de toepassing van leien als dakbedekking is dat bijzonder te noemen. Een randleiding van de verwarming is vrij laag rondom aangebracht.

10. Het aangebouwde koetshuis.

Afb. 94. Rechter zijgevel.

Het koetshuis is éénlaags en heeft een rechthoekig grondvlak met zadeldak. De uitwendige aspecten zijn reeds beschreven. Op pagina 14 is de tekening van de indeling opgenomen.

Niet alleen functioneel maar ook de indeling en ook een gevel is aangepast.

Het gehele koetshuis is hoger opgetrokken. De huidige rechter zijgevel was oorspronkelijk voorzien van drie kleine stalramen. Het middelste daarvan is vervangen door een loopdeur met bovenlicht. Ook de dubbele deur in de rechter zijgevel is de vervanging van de deur in de kopgevel. Een klein raampje is toegevoegd. Inwendig is dit koetshuis gedeeltelijke veranderd in een woonruimte. Aan de noordzijde (straatzijde) is in de rechter zijgevel een groot raam.

Een trapje met vier treden verbindt het koetshuis met de keuken van de pastorie.

Links van het linker stalraam is een wand aangebracht evenals rechts naast het rechter stalraam. De ruimte achter de dubbele deur was niet te betreden evenals de ruimte achter de trap.

10.1 Het interieur van het koetshuis.

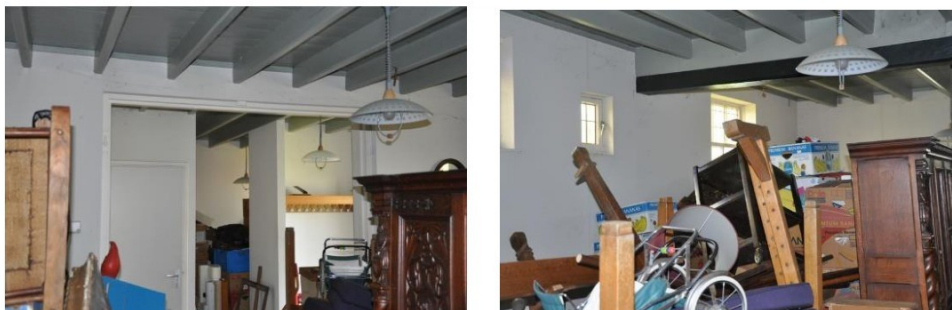

Afb. 95, 96, 97.

Koetshuis garderobe afb. 96 entree en afb. 97 links deur waarachter verdiepingstrap en afb. 97 zicht naar achter.

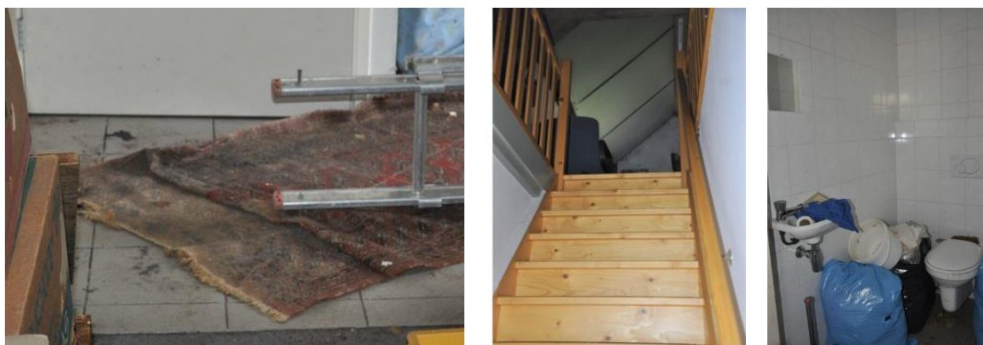
Met kan het koetshuis via de pastorie betreden en via de deur in de rechter zijgevel. Het gehele interieur is vrij recentelijk vernieuwd.

De plafonds worden gevormd door de houten verdieplingsbalklaag en zijn strak geschilderd. Er zijn keramische tegelvloeren toegepast en de wanden zijn strak gestukadoord.

Afb. 98 en 99,

vanuit de voorruimte kijkend naar de entree en afb. 99 kijken in richting voorgevel.

Afb. 100, 101

en 102, De keramische tegelvloer afb. 101 de trap naar de verdieping en afb. 102 de toiletruimte in hergebruik.

Afb. 103, 104. De zolder in beide richtingen.

De verdieping is niet onderverdeeld. De ruimte wordt enkel door spanten opgedeeld. Ook deze ruimte is in gebruik als pakhuis.

10.2 De uitbouw van de pastorie, het tochtportaal.

Afb. 105, 106 en 107. De nis met fontein afb 106 de buitendeuren en afb 107 de toiletdeur aan de rechter zijde.

Afb. 108. Het plafond in het tochtportaal.

Het tochtportaal is breder uitgevoerd dan de gang. links bevind zich een nis met daarin betegelde wanden en een fontein. Rechts bevind zich in die ruimte een toilet. De deur tot het toilet is zeer fraai uitgevoerd met verschillende glassoorten. Het plafond bestaat uit stucwerk tegen riet. Deze afbeelding toont heel duidelijk het kozijn met kalf van de oorspronkelijke buitendeur.

11. Het linker bijgebouw.

Afb. 109. Het linker bijgebouw.

Het linker bijgebouwtje was niet toegankelijk. Door het raam was echter te zien dat het geheel leeg was. Het gebouwtje heeft een inwendige breedte van 1,8 meter. De breedte werd beperkt door de erfgrens en de aansluiting op de pastorie. De gevel aan de binnenplaats toont bouwsporen van brede gevelopeningen.

12. De constructie.

De constructie van de hoofdmasa van de pastorie is vrij eenvoudig. De kelder wordt door een gemetseld gewelf overspannen, waarboven vlakke stenen vloeren liggen. De Overige vloeren van de pastorie zijn geheel in hout uitgevoerd waarbij op de begane grond de balklaag van voor- naar achtergevel loopt. Deze balklaag wordt door de binnenwanden onderbroken.

Ook de balklaag op de zolder loopt in de andere richting. Tegen de achtergevel zijn grote verticale ankers aangebracht die de moerbalken van de verdieping en muurplaat verankeren.

Afb. 110. Gevel ankers.

De spanten op de zolder zijn op koppelbalken geplaatst waardoor de spatkracht van de spantbenen wordt opgeheven.

brede, lange sloffen en een vernieuwd spant.

Afb. 111. Zolder met spantbenen met overspanning

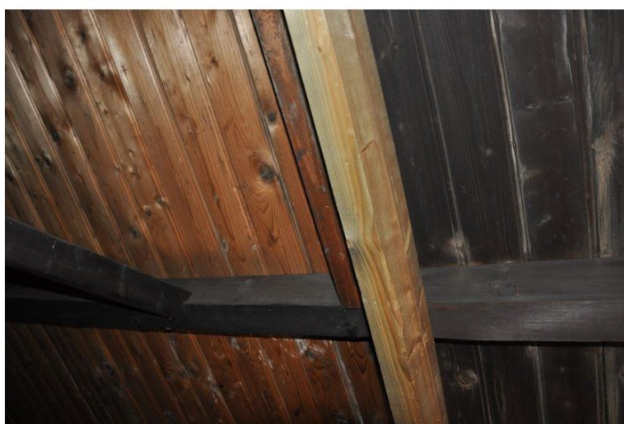
Bijzonder aan deze kap is dat er hergebruikt hout, authentiek hout en recente houten spanten zijn toegepast. Het overgrote deel van de constructie bestaat uit authentieke spanten. Bij de authentieke spanten is ook hergebruikt hout toegepast. Van de bestaande spanten is er één vervangen mogelijk als gevolg door aantasting door hout- borende wormen.

Afb. 112 en 113.

Loze verbinding van hergebruikt hout met trekplaat en afb. 106 aantasting gording.

De A-spanten zijn samengesteld uit gekantrechte balken en enkele hergebruikte balken. Op deze laatste zijn de zaagsporen en sommige telmerken duidelijk herkenbaar. Het nieuwe spant heeft stijltjes die steunen op de slof. De spanten dragen de gordingen die vrij licht zijn gedimensioneerd. Vanaf de spanten is een windverband aangebracht dat steunt tegen de gordingen. Het gehele dak is afgetimmerd met verticaal geplaatste kraaldelen. (bij een leiendak ongebruikelijk).

Afb. 114. Dakbeschoot kraaldelen

12.1. De constructie van het koetshuis.

De constructie van het koetshuis is grotendeels gelijk aan de constructie van de pastorie. Omdat dit koetshuis later verhoogd is zijn hier spanten en gordingen met rechthoekig gezaagde balken toegepast. Het dakbeschoot is achter isolatieplaten weggewerkt.

Afb. 115. A-spanten en gordingen.

Anders dan bij de pastorie rusten de spantbenen hier op een balken die evenwijdig aan de lange gevels lopen. Deze balken zijn met ankers aan de gevel gekoppeld.

Afb. 116. Spantbenen en verankering

De balklaag van de verdiepingsvloer rust hier op moerbalken welke de lange zijgevels verbinden en daarin verankerd zijn. De geschaafde balklaag is aan de beide onderkanten van een vellingkant voorzien. Over deze balklaag is zijn brede planken aangebracht.

Afb. 117. Balklaag en vloerplanken.

13. De cultuurhistorische waarde pastorie.

Van hoge monumentale waarde.

Het beschermen van deze voormalige pastorie vindt zijn motivatie in het vrijwel uniek zijn van de snelle herbouw van de oorspronkelijke pastorie waarbij veel aandacht werd besteed aan de toenmalige architectonische ontwikkeling. Het woongedeelte is grotendeels nog authentiek. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage hoge monumentale waarde toegekend aan de authentieke onderdelen van de pastorie. Van hoge waarde zijn de gevels van de pastorie en het koetshuis, daarvan is de brede pui aan de achtergevel van de pastorie uitgezonderd, deze laatste is positief gewaardeerd. Het leien dak met Penrhyn leien is hoog gewaardeerd (maar kunnen door dezelfde leien vervangen worden), ook het klokkenstoeltje met windvaan is vanwege de zeldzaamheid hoog gewaardeerd. Een leiendak is in een dorpse omgeving vrij zeldzaam. Het klokkentorentje is een aanduiding van de oorspronkelijke functie.

Van bijzonder hoge waarde zijn de vensters met stalen roeden, deze zijn in ons land zeldzaam geworden ¹.

Van het interieur is de gang met vloer wanden en plafond van hoge waarde. Vanwege het stucwerk en de toepassing van de diagonale ligging van de marmer als vloertegels. Ook de binnendeuren met kozijnen en lijstwerk zijn onderdeel van het beeld van de gang. Het stucwerk van het plafond in de salon en de houten vloer in de salon zijn eveneens van hoge cultuurhistorische waarde. Van de keuken is de schouw met bordenlijst, en de tegelvloer van hoge waarde evenals de authentieke binnendeuren met kozijnen en lijstwerk. Het plafond van de vergaderkamer is eveneens van hoge waarde evenals de authentieke binnendeuren met kozijnen en lijstwerk. De authentieke buitendeur zijn cultuurhistorisch van hoge waarde.

Van positieve monumentale waarde.

Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage een positieve monumentale waarde toegekend aan de vervangende ramen in de gevelopeningen al hebben deze een gewijzigde profilering. Het tochtportaal, het toilet en de buitendeur, is positief gewaardeerd. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage een positieve monumentale waarde toegekend aan de gering gewijzigde onderdelen van deze pastorie. De linker aanbouw hoewel deze van recente datum is, kan deze net als de pastorie worden herbestemd en is derhalve positief gewaardeerd². Van indifferente monumentale waarde,

Van indifferente monumentale waarde.

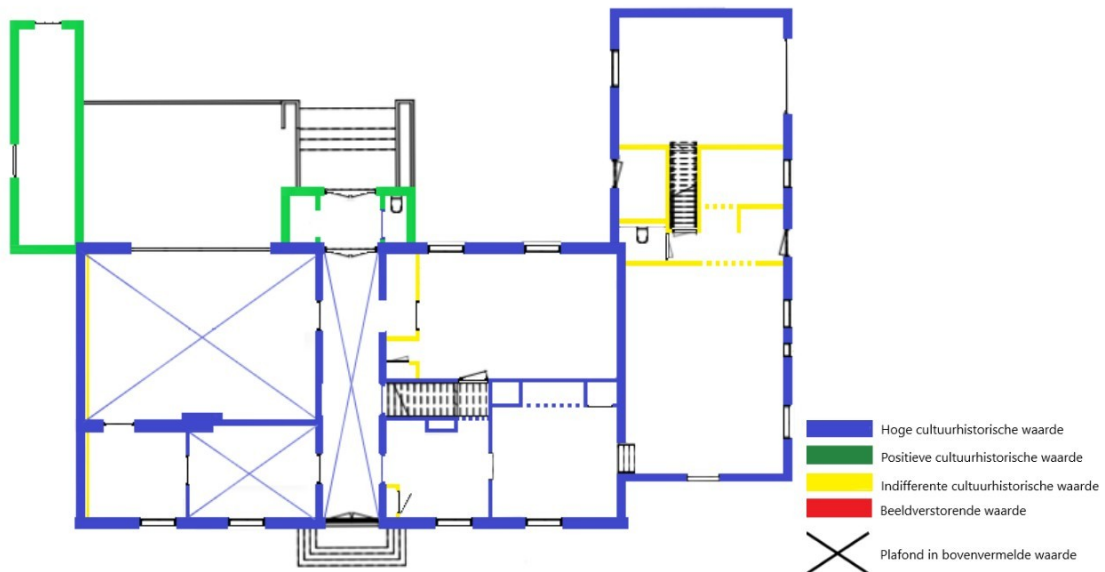
Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage een indifferente monumentale waarde toegekend aan de eigentijdse aanpassingen in het voormalig koetshuis. Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage een indifferente monumentale waarde toegekend aan het terras. Indifferent zijn de nis bij de eetkamer met segmentbogen en de hardboard-binnendeuren met segment boog. Ook het recente interieur in het koetshuis is als indifferent gewaardeerd

¹ Zelf ben ik deze slechts twee keer eerder tegen gekomen. .

² Berging tuinspullen fietsen etc.

Van geen monumentale waarde,

Er wordt op basis van de bevindingen in deze rapportage kan alleen monumentale waarde toegekend aan de aanwezige onderdelen.

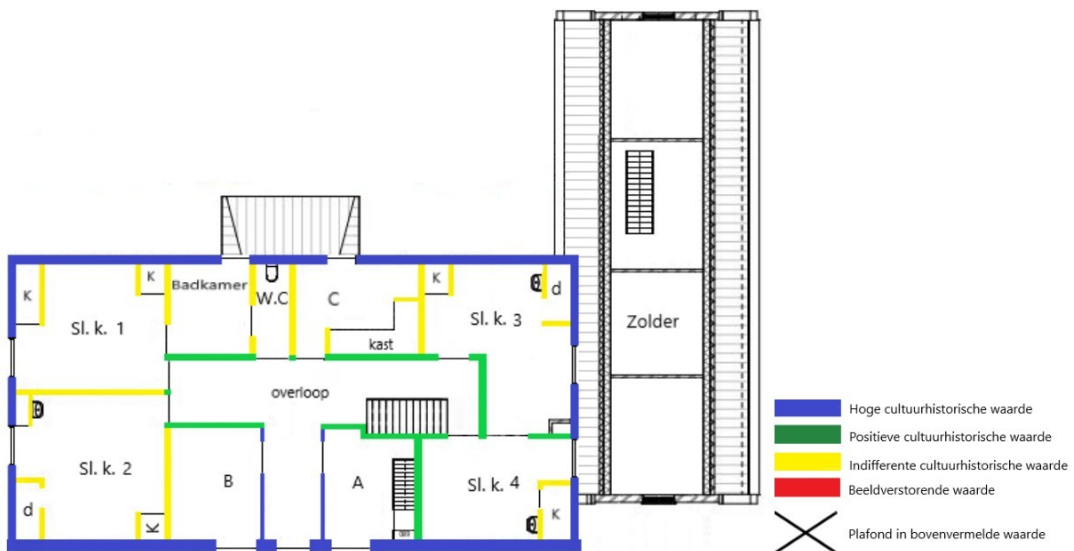

Afb. 118. Waardering begane grond

Positieve waarde is de uitbouw met tochtdeur En de linker aanbouw.

Indifferent zijn de nis bij de eetkamer met segmentbogen en de hardboard-binnendeuren met segment boog. Ook het recente interieur in het koetshuis is als indifferent gewaardeerd.

De verdieping.

Afb. 119. Waardering verdieping.

Het koetshuis

De gevels van het koetshuis zijn hoog gewaardeerd omdat deze het vroegere hergebruik van het koetshuis illustreren. Het verhoogde dak met gesmoorde kruispannen geeft inzicht in de opvatting van het toenmalige kerkbestuur.

Het bijgebouw aan de linker zijde presenteert zich als sober van architectuur. Dit gebouwtje is te hergebruiken als fietshok en gereedschapsberging. Dit is in het geheel positief gewaardeerd.

De hekpalen aan de straat zijn onderdeel van de tuin en zijn positief gewaardeerd. Geadviseerd wordt het terrein in het geheel, met een haag te begrenzen.

N.B. elders werd door een opdrachtgever besloten zijn gebouw te ver op te delen door er teveel appartementen in onder te brengen, maar met een geringer aantal meer luxueuze appartementen met de juiste huurders en een mogelijk iets geringere opbrengst, tevreden te zijn.

Verander alleen wat echt verandert moet worden.

16-5-2022